

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การกระทำความผิดในการเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร ระหว่าง พ.ศ.2550-2552 ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลในภาพรวมแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. ลักษณะความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งท้องถิ่นของจังหวัดพิจิตร ระหว่าง พ.ศ. 2550-2552
2. กระบวนการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตร ในกรณีความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นจังหวัดพิจิตร ระหว่าง พ.ศ. 2550-2552
3. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเลือกตั้งท้องถิ่น
4. แนวทางในการป้องกันการกระทำความผิดในการเลือกตั้งท้องถิ่น และแนวทางควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้งท้องถิ่น

1. ลักษณะความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งท้องถิ่นของจังหวัดพิจิตร ระหว่าง พ.ศ. 2550-2552

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดพิจิตร คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติหน้าที่อนุกรรมการสืบสวนสอบสวนความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น ให้ความคิดเห็นในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

การกระทำความผิดในการเลือกตั้งท้องถิ่น ยังคงพบเห็นอยู่แทบทุกการเลือกตั้ง เพราะวัฒนธรรมของไทยที่ถูกปลูกฝังให้เลือกตั้ง โดยมีปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง เห็นแก่ประโยชน์เล็กน้อยที่ได้รับ ไม่คำนึงถึงผลเสียระยะยาว จะเห็นได้ว่าการร้องคัดค้านในการเลือกตั้งอยู่เสมอ การร้องคัดค้านการเลือกตั้งส่วนใหญ่จะร้องคัดค้านภายหลังจากการเลือกตั้งนั้นเสร็จสิ้นแล้ว และส่วนใหญ่เป็นเรื่องข้อเสียมากที่สุด รองลงมา ก็เป็นการใช้อิทธิพล คุกคาม ใ้ร้าย ของแต่ละฝ่าย ความผิดอื่น ยกตัวอย่างเช่น การซื้อคะแนนของกลุ่ม ชื้อคะแนนจากผู้สมัครที่ยอมขายฐานเสียงของตน รวมถึงการแจกอุปโภคไปแลกอาหาร การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดไม่ใช่เรื่องง่ายนัก เพราะการเลือกตั้งติดอยู่กับการซื้อขายเสียง มีการทุจริตเลือกตั้งมาโดยตลอด และในการจับกุมหรือดำเนินคดีกับ

ผู้กระทำความผิดเลือกตั้งท้องถิ่นของจังหวัดพิจิตร ปัญหาสำคัญคือ พื้นฐานของคนไทยอยู่ในระบบอุปถัมภ์มานาน ติดอยู่กับความเชื่อผิด ๆ ที่ยากจะแก้ไข

ปรากฏคำสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“... “สิบเบี้ยใกล้มือ” “น้ำขึ้นให้รีบตัก” “รู้อะไรไม่สู้รู้วิชา รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี” “อย่าคิดเอาไม่ซึก ไปจัดไม่ซุง” “พูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง” คล้าย ๆ กับวัฒนธรรมของการเมืองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ สอนให้ประชาชนหลับลัทธิไม่ต้องมีความรู้อะไรทางการเมือง สิ่งใดที่เจ้านายเอาให้ ถือเป็นเรื่องดี แต่สิ่งที่เจ้านายเอาไปนั้นจะมาก/น้อย ไม่สนใจ พอมีปัญหามากขึ้น เค็ดร้อนกันมากขึ้น ก็จะพูดว่าเป็นเรื่องของเวรกรรม ไม่ได้เอาเหตุผลทางวิทยาศาสตร์มาเทียบเคียง จึงทำให้คนไทยมีวัฒนธรรมทางการเมืองค่อนข้างจะไร้เหตุผล วัฒนธรรมดั้งเดิมสอนมาให้เห็นแก่ได้ เมื่อประเทศเข้าสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย ประชาชนก็ไม่รู้ว่าระบอบประชาธิปไตยคืออะไร ไม่รู้ว่าผลกระทบของการซื้อขายเสียงจะเป็นอย่างไร ถ้าการเมืองไม่ดีแล้ว การเลือกตั้งเข้ามาไม่ชอบธรรมก็ไม่รู้ว่าผลกระทบจะมาสู่ตนเองอย่างไร...”

(กกด.จังหวัด คนที่ 3 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ประชาชนถูกปลูกฝังและชินชากับการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งโดยปัจจัยมาเป็นตัวประกอบ จนกระทั่งถูกพัฒนามาเป็นคำว่า “ค่านิยม” และพัฒนาจาก “ค่านิยม” เป็น “วัฒนธรรม” ว่าจะต้องได้สิ่งตอบแทนจากการเลือกตั้ง การได้เงินเป็นเรื่องที่ไม่น่าละอายใจ ขณะเดียวกันผู้ที่สมัครคิดว่า ถ้าไม่มีเงิน ก็ไม่ได้รับการเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นมันเริ่มต้นไม่ดีทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งและประชาชนผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง สิ่งที่กำลังมาเหล่านี้นี้จะเป็นต้องแก้ไขให้เป็นระบบ ปลูกฝังระยะยาว ตั้งแต่เด็ก สอนเรื่องประชาธิปไตย วิถีชีวิตของประชาธิปไตย กฎ กติกา ของความเป็นประชาธิปไตย ว่าเป็นอย่างไร...”

(กกด.จังหวัด คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...การกระทำผิดเลือกตั้งท้องถิ่นที่พบซึ่งหน้าไม่มี มีแต่การร้องคัดค้าน ซึ่งเป็นการร้องคัดค้านภายหลังการเลือกตั้ง ร้องเรียนที่ในเขตเลือกตั้งไม่มี ส่วนใหญ่การร้องคัดค้านจะร้องเรียนไปที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตรเลย...”

(กกด.ท้องถิ่น คนที่ 3 2554: บทสัมภาษณ์)

“...การร้องคัดค้านการกระทำผิดเลือกตั้ง ส่วนใหญ่จะร้องเรียนหลังการเลือกตั้ง บางครั้งพบแต่ก็ทำเป็นไม่เห็นบ้าง ไม่ชัดเจน แต่ทาง กกด.จว. จะมีฝ่ายสืบสวนสอบสวนเข้ามา สอดส่องดูแล เช่น มานอนค้างในพื้นที่ 3-4 คืนโดยที่เราไม่รู้ บางทีแกล้งมาเป็นนักข่าว มาถ่ายรูป การพบกระทำผิดชัดเจนไม่มี มีแต่เขาเล่าว่า หลังการเลือกตั้งส่วนใหญ่แล้วการรายงานไปยัง

กต.จว.จะพบว่าส่วนใหญ่จะรายงานว่าในการเลือกตั้งนั้นเหตุการณ์ปกติ การเลือกตั้งดำเนินไปอย่างเรียบร้อย แต่ก็พบว่าในบางครั้งวันรุ่งขึ้นก็มีการนำคำร้อง นำเงินมาส่ง ให้ กต.จว. มีครั้งหนึ่งเอาไปใส่ซองสีฟ้ามอมให้ อ้างว่าเอาคูปองมาจากห้วคະແນ แล้วนำไปแลกไก่อ แต่ก็ไม่เชื่อว่าไก่อมีจริงหรือเปล่า แจกคูปอง แจกข้าวสารบ้าง แจกเงินบ้าง ระดับ 500 บาท หลังๆ 3,000 บาท รอบแรกอาจจะ 2,000 รอบหลังแจกอีก 1,000 สูงสุดก็ประมาณ 3,000 บาท ในการเลือกตั้ง หรืออาจก่อนการเลือกตั้ง 1 วัน หรือบางคนรับเงินก็ยังไม่แน่ใจ ไม่ออกไปใช้สิทธิ์ นั่งรออยู่ห้วบ้านไคบ้าน รอจนบ่ายสอง ถ้ามีการแจกเงินอีกรอบ ถึงค่อยมาเลือกตั้ง มาก่อนการเลือกตั้งเสร็จสิ้นประมาณชั่วโมงกว่า ๆ ซึ่งในตอนนี้จะรู้แล้วว่าใครเสียดีไม่ดียังไง บางรายอาจจะจ่ายเงินซื้อเสียงถึงสามครั้ง...”

(กต.ท้องถิ่น คนที่ 6 2554: บทสัมภาษณ์)

การกระทำผิดเลือกตั้งเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร ปัจจุบันพบว่าเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมไม่น้อย จากที่มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงผ่านห้วคະແນ โดยการแจกเงิน แจกสิ่งของแล้ว ก็ยังมีการนั่งบดต่าง ๆ ของรัฐไปทำการจัดงานเลี้ยง การพาไปดูงาน ให้สัญญาว่าหากได้รับเลือกตั้งเข้าไปจะดำเนินการสร้างถนน ขุดคลอง มีการจ้างวานบุคคลที่ได้รับความนิยมในพื้นที่นั้น ๆ ไม่ให้ลงสมัคร รวมถึงจ้างวานบุคคลให้ลงสมัครเพื่อตัดคะแนนของกลุ่มแข่ง การบล็อกโหวตฝ่ายตรงข้าม ช่มชู้ห้วคະແນ ใส่ร้ายทำลายคู่แข่งด้วยวิธีการต่าง ๆ การทุจริตในการเลือกตั้งจะดำเนินการกันอย่างเป็นระบบ บางวิธีจะไม่สามารถทำได้ ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งหรือเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงไม่มีพยานหลักฐานใด ๆ เลย ในการซื้อขายเสียงนั้นกฎหมายระบุว่าทั้งผู้ให้และผู้รับต่างก็มีความผิด แต่ในขณะที่การให้และการรับเงินจะมีก็แต่เพียงผู้ให้และผู้รับเท่านั้นที่รู้เห็นกัน ไม่มีหลักฐานอะไร จะมีก็แต่ผู้รับเท่านั้นที่จะเป็นพยานได้ว่าได้รับจริง แต่ในเมื่อผู้รับเองก็มีความผิด ดังนั้น การจะให้ผู้รับออกมายืนยันว่ารับเงินจริงก็ย่อมเป็นไปได้ไม่ได้

ลักษณะความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น ระหว่าง พ.ศ.2550-2552 สรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะความผิดตามมาตรา 57 แห่ง พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545

1.1 จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียม เพื่อจะให้ทรัพย์สินอื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำผิดที่พบมากที่สุดในการเลือกตั้งท้องถิ่นของจังหวัดพิจิตร ความผิดในลักษณะดังกล่าว เป็นการซื้อเสียงเสียส่วนใหญ่ อีกทั้งพบมากที่สุดในการเลือกตั้งท้องถิ่นของจังหวัดพิจิตร

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...เป็นความผิดสัญญาจะให้ จะสร้างโน้นสร้าง เช่น สร้างถนน ขุดคลอง ให้ ทรัพย์สิน (งานบุญ) หรือการช่วยเหลือเกินขอบเขตหรือกว่าประเพณีปฏิบัติ เช่น งานศพ ปกติ 200-300 บาท แต่ให้เป็น 1,000-2,000 นอกจากนั้นก็จะไปซื้อขายเสี่ยงโดยตรง เช่นการเลือกตั้งท้องถิ่น ซื้อเสี่ยงประมาณ 500 บาท เทศบาล 500-2,000 บาท ถ้าเป็นการเลือกตั้ง อบต.ก็อยู่ในเกณฑ์ 600-1,000 บาท บางรายก็มาเก็บกันตลอด เฉพาะกลุ่มซึ่งมากกว่า 2,000 บาท ความผิดฐานสัญญาจะให้ คือ ยังไม่ได้รับตำแหน่ง ยังไม่ได้เป็น ถ้าเป็นจะให้โน้น ใ้หนึ่ง ถ้าเป็นจะรับเงินเดือนครั้งหนึ่ง หรือสละเงินเดือนครั้งหนึ่งให้กับกลุ่มแม่บ้าน อย่างนี้เป็นต้น...”

(กต.จังหวัด คนที่ 2 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ลักษณะการซื้อ-ขายเสี่ยง ผู้ลงสมัครจะให้ผู้นำท้องถิ่นไปหาเสี่ยงมา และนำเงินไปแจกก่อนเลือกตั้ง ประมาณ 3-5 ชั่วโมง เช่น การซื้อ-ขายเสี่ยง โดยหวัคแนนไปรับเงินจากผู้สมัครหรือคนใกล้ชิด หรือนายทุน และนำไปแจกประชาชน เก็บบัตรประชาชนไปแล้ว นำไปลงคะแนนเอง ในการนี้ต้องรู้เห็นกับกรรมการการเลือกตั้งประจำหน่วย และนำรายชื่อบุคคลอื่นที่อยู่นอกเขต เข้ามาอยู่ในทะเบียนบ้านของตนเอง บางบ้านมีถึง 30 คน...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 3 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ส่วนมากจะมีหวัคแนนมาจดชื่อผู้มีสิทธิลงคะแนน บางคนอาจจดเบอร์บัตรประจำตัวประชาชน และจะรับผิดชอบเฉพาะที่มีชื่อแล้วเอาเงินไปจ่ายเป็นรายหัว ส่วนการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ที่ชัดเจนไม่มี...”

(กต.จังหวัด คนที่ 3 2554: บทสัมภาษณ์)

“...การทุจริตเลือกตั้ง ส่วนใหญ่คือ ซื้อเสี่ยง โดยการแจกเงินให้กับหวัคแนน มีการซื้อเสี่ยงในแทบทุกการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการเลือกตั้งระดับเล็ก เช่น การเลือกตั้งสมาชิก อบต. เนื่องจากว่ามีจำนวนผู้ใช้สิทธิน้อย จึงกล้าที่จะลงทุนด้วยจำนวนเงินสูง ๆ หัวละประมาณ 1,000-2,000 บาท ส่วนใหญ่จะเป็นการแจกเงินมากกว่าแจกของ เพราะเงินก็เหมือนเงิน ซึ่งตรวจสอบยากในที่มาของเงิน การกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ ไม่พบ เนื่องจากจะไม่มี การแสดงตัวอย่างชัดเจน เป็นแต่เพียงผู้ให้การสนับสนุนแบบไม่เปิดเผยเท่านั้น...”

(อนุกรรมการสืบสวน 6 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ในปี 2550-2552 พบว่าการกระทำผิดในการเลือกตั้งท้องถิ่น มีหลายเรื่องที่ใหญ่ ๆ คือ ซื้อขายเสี่ยง อันเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการหาเสียงเลือกตั้งท้องถิ่น ซึ่งมีระเบียบของ กต.ว่าด้วยการเลือกตั้งว่าอะไรทำได้ อะไรทำไม่ได้...”

(กต.จังหวัด คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...การร้องเรียนเรื่องการกระทำผิดเลือกตั้ง ส่วนใหญ่คือเรื่องซื้อเสียง แต่ก่อนนั้นอยู่ในอำนาจของ กกต.จว. แต่ปัจจุบัน ต้องไปถึงศาล ส่วนใหญ่จะมีการร้องคัดค้านหลังการเลือกตั้ง คือต้องมีการรับรองผลการเลือกตั้งไปก่อน แล้วการร้องคัดค้านก็จะมีขึ้นในภายหลัง บางครั้ง กกต.จว.เสนอใบเหลือง ใบแดง แต่พอไปถึงศาล ศาลก็ยก พยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้มาจะหักล้างหลังการเลือกตั้ง ผู้แพ้จะร้องคัดค้านก่อน พอศาลตัดสินมาว่ายกคำร้อง อีกฝ่ายก็จะมีการฟ้องร้องกัน กลับอีก หว่าสร้างพยานหลักฐานเท็จ อะไรพวกนี้ ซึ่งปัจจุบันยังฟ้องร้องไม่เสร็จ ดีไม่ดี 4 ปี ทำงานจริง ๆ แค่ 1 ปี ถึง 2 ปี เท่านั้น เพราะมัวแต่แก้ต่างของแต่ละฝ่ายในการเลือกตั้ง...”

(กกต.ท้องถิ่น คนที่ 6 2554: บทสัมภาษณ์)

(กกต.ท้องถิ่น คนที่ 9 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ทุจริตเลือกตั้ง มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียง ทุกการเลือกตั้ง ท้องถิ่นก็ซื้อ บางครั้งข้าราชการตำรวจเป็นหัวคะแนนยังมี มันได้กลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติไปแล้ว...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 5 2554: บทสัมภาษณ์)

“...เรื่องร้องเรียนหรือร้องคัดค้าน ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องซื้อเสียง แจกเงิน แจกสิ่งของ การร้องคัดค้านการนับคะแนน คือขอให้นับคะแนนใหม่ก็มี ในการกระทำผิดส่วนอื่นนั้นไม่มี และการร้องเรียนจะร้องยังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตร ที่ผ่านมามีอยู่ 2 เขตเลือกตั้งที่มีการร้องเรียน คือที่ อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร และที่ อ.ทับคล้อ จ.พิจิตร เป็นการร้องเรียนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาส่วนจังหวัดพิจิตร เรื่องซื้อเสียง แต่พอสรุปสุดท้ายแล้วก็ไม่มีอะไร ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาส่วนจังหวัดพิจิตร...”

(กกต.ท้องถิ่น คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...มีการคัดค้านว่าฝ่ายตรงกันข้ามแจกเงินซื้อเสียง การต่อสู้กันทางการเมืองไม่รุนแรงนัก ต้องมีการร้องคัดค้านในทุกครั้ง ไม่ทราบว่าเป็นเพราะอะไร แต่ที่พบการกระทำผิดเลือกตั้งซึ่งหน้าไม่มี...”

(กกต.ท้องถิ่น คนที่ 7 2554: บทสัมภาษณ์)

(กกต.ท้องถิ่น คนที่ 11 2554: บทสัมภาษณ์)

“...การเลือกตั้งท้องถิ่นส่วนใหญ่คนมีเงิน จะลงสมัครโดยใช้เงินซื้อเสียง และเมื่อได้เป็นสมาชิกท้องถิ่นตามต้องการแล้ว จะไปหาประโยชน์เพื่อเอาเงินที่ลงทุนไปคืน คิดแล้วร้อยละ 90 ที่ทำกันเป็นปกติ มีบุคคลที่ช่วยในการซื้อเสียง เช่น ตำรวจ ครู หรือ กรรมการการเลือกตั้ง รูปแบบคือช่วยกันหาเสียง ช่วยกันนำเงินไปแจกแต่ละกลุ่ม และช่วยกันสกัดคู่แข่ง...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 3 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ลักษณะการซื้อขายเสียง ผู้ลงสมัครจะให้ผู้นำท้องถิ่นไปหาเสียงมา และนำเงินไปแจกก่อนเลือกตั้ง ประมาณ 3-5 ชั่วโมง การจ่ายเงิน หรือให้เงิน ทรัพย์สินอื่น มีการให้ทุกท้องถิ่น แจกทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเงินหรือสิ่งของ...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 3 2554: บทสัมภาษณ์)

1.2 ความผิดฐาน เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ดำเนินการจัดเลี้ยง โดยการชักชวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้เข้าร่วมในการจัดเลี้ยงนั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้ตนเอง

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ปัจจุบัน ผู้บริหารท้องถิ่นจะรู้ ก่อนหมดวาระ 60 วัน จะห้ามหาเสียง ห้ามดำเนินการจัดเลี้ยงห้ามนำไปดูงาน เขาก็จะรีบดำเนินการหาเสียง รีบเลี้ยง รีบพาไปดูงาน แล้วลาออกเลย ลาออกในขณะที่กำลังเสียงดี เพราะถ้าลาออกแล้วจะต้องดำเนินการเลือกตั้งภายใน 60 วัน กฎหมาย 60 วัน ไม่ได้บังคับแล้ว เขาก็ได้เปรียบ ฝ่ายคู่ต่อสู้ก็ตั้งตัวไม่ติด ปัจจุบันถือเป็นธรรมเนียมแล้ว จะลาออกก่อน ไม่พร้อมสมาชิก ลาออกก่อนหมดวาระ เพื่อให้เขารับรอง 30 วัน เพื่อจะมาคุมการเลือกตั้ง ปกติแล้วการหมดวาระต้องพร้อมกัน ถ้าลาออกก่อน เขาก็จะรีบเข้ามาก่อนภายใน 1 เดือน สมาชิกถึงจะหมดวาระ ถึงจะมีการเลือกตั้ง เขาก็ได้เข้ามาควบคุมได้ อย่างนี้เราเรียกว่า “ลาหนีพวง” คือเลือกคนเดียวไปก่อน แล้วไม่ต้องเป็นภาระในการหุ้เงินหาเสียงสมาชิกด้วย เลือกตัวเองคนเดียว หาเสียงเต็มที่ ไม่ต้องมัวไปเข้ากฎหมาย 60 วันแล้ว เดียวนี้ระบอบไปทั่วประเทศ...”

(กต.ท้องถิ่น คนที่ 6 2554: บทสัมภาษณ์)

“...มีการจัดงานเลี้ยง เองบของรัฐบาล (งบด้านต่าง ๆ) มาจัดงานเลี้ยง รูปแบบต่าง ๆ คล้าย ๆ กับเทศบาลแต่จะจัดหลังเทศบาลนั้นแล้ว การทำผิดของเจ้าหน้าที่ส่วนมากไม่แสดงตัวชัดเจน ส่วนมากจะเป็นการทำผิดของนักการเมืองท้องถิ่นเอง...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...มีการจัดเลี้ยง จูงใจให้ไปลงคะแนนให้ตนเอง ประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนในเรื่องบุญคุณต่างตอบแทน...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 3 2554: บทสัมภาษณ์)

1.3 หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใสร้าย หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในเรื่องใด อันเกี่ยวกับผู้สมัครใด ความผิดเลือกตั้งท้องถิ่นในลักษณะนี้ จะเป็นการข่มขู่ หาเสียงโจมตีฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง ใสร้ายซึ่งกันและกัน โดยที่ต่างฝ่ายจะกระทำการในทุกวิถีทาง เป้าหมายเพื่อคะแนนเสียงที่ตนต้องการ

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ก็จะมีการซื้อขาย ช่มชู้หวัคะแนนฝ่ายตรงกันข้าม มีการจัดงานเลี้ยง เองบของรัฐ (งบด้านต่าง ๆ) มาจัดงานเลี้ยง รูปแบบต่าง ๆ คล้าย ๆ กับเทศกาลแต่จะจัดหลังเทศกาลนั้นแล้ว ...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...การหาเสียงโจมตีฝ่ายคู่แข่งที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง ใส่ร้ายซึ่งกันและกัน ก็คือฝ่ายต่างพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้คะแนนเสียง ให้ประชาชนเชื่อถือตนเอง...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ต่างฝ่ายต่างซื้อขาย ต่างฝ่ายต่างก็ต้องหาหนทางที่จะโจมตีอีกฝ่าย โดยอ้างว่าฝ่ายตรงกันข้ามซื้อขาย สร้างพยานเท็จออกมาให้การว่า ได้รับเงินจากฝ่ายตรงข้าม คือเป็นการกล่าวอ้างว่าอีกฝ่ายซื้อขายนั่นเอง..”

(กกด.ท้องถิ่น คนที่ 3 2554: บทสัมภาษณ์)

2. ลักษณะการสร้างอิทธิพล

เป็นการใช้อิทธิพล ช่มชู้ ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งกระทำก่อนการเลือกตั้ง ในการนี้เจ้าหน้าที่อาจเป็นผู้ร่วมกระทำการด้วย เช่น ข้าราชการท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ใช้ตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลือผู้สมัครที่ตนสนับสนุน รวมถึงการตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักการเมืองท้องถิ่น ยอมรับนับถือผู้มีอำนาจ ผู้มีอิทธิพลมักร่วมมือกันเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตน โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ก็จะมีการซื้อขาย ช่มชู้หวัคะแนนฝ่ายตรงกันข้าม การทำผิดของเจ้าหน้าที่ส่วนมากไม่แสดงตัวชัดเจน ส่วนมากจะเป็นการทำผิดของนักการเมืองท้องถิ่นเอง บุคลากรของ กกด.บางคนยังอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักการเมืองท้องถิ่น ...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...เจ้าหน้าที่ตำรวจ ช่วยกันสกัดกันคู่แข่ง โดยการออกตรวจ-ค้น ฝ่ายตรงข้าม ช่วยเหลือผู้สมัครอีกฝ่าย...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 3 2554: บทสัมภาษณ์)

“...กรณีลูกจ้างประจำส่วนราชการ อาจจะมีการข่มขู่ว่า ถ้าไม่เลือกจะให้ออกจากงานอย่างนี้เป็นต้น...”

(กกด.ท้องถิ่น คนที่ 6 2554: บทสัมภาษณ์)

“...การบล็อกโหวต การกล่าวหาฝ่ายตรงข้ามใช้ผู้มีอิทธิพลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในการบล็อกโหวตฝ่ายตรงข้าม ข้าราชการที่เกี่ยวข้องที่ถูกกล่าวหา ได้แก่ ข้าราชการท้องถิ่น เจ้าหน้าที่

ตำรวจ ส่วนใหญ่แล้วในกรณีที่ร้องเรียน เมื่อร้องเรียนมาแล้วพอเราไปสอบสวนข้อเท็จจริง บางรายก็ให้ความร่วมมือ บางรายก็ไม่ได้ให้ข้อเท็จจริงอะไรเท่าไร ที่สำคัญคือหลายรายไปกลับคำให้การในชั้นศาล ตรงนี้ก็เป็นปัญหามาก ๆ กับการเอาผิดกับผู้กระทำความผิดการเลือกตั้ง...”

(กต.จังหวัด คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...บุคลากรบางคนอยู่ใต้อิทธิพลของนักการเมืองท้องถิ่น มีความเกรงใจเกรงกลัว อิทธิพลนักการเมืองท้องถิ่น รวมทั้งบางคนอยู่ฝ่ายเดียวกันกับนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งคอยรายงานข้อเท็จจริง ข้อมูลและความเคลื่อนไหวให้กับนักการเมืองท้องถิ่นทราบ...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 6 2554: บทสัมภาษณ์)

3. ลักษณะของการอุปถัมภ์ค้ำชู

ระบบอุปถัมภ์ได้รับการพิจารณาว่าเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของโครงสร้างสังคมไทย ในรูปแบบต่าง ๆ ในการเลือกตั้งท้องถิ่นก็เช่นเดียวกัน ระบบอุปถัมภ์มาจากห้วคะแนนกับการเลือกตั้ง และการซื้อเสียง เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กระทำทุกวิถีทาง เพื่อให้ตนและพรรคพวกได้รับการเลือกตั้ง มีการช่วยกันหาเสียง และที่สำคัญยิ่งคือการจับผิดฝ่ายคู่แข่งในการเลือกตั้งนั้น ๆ

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...เจ้าหน้าที่บางคนวางตัวไม่เป็นกลาง เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จ้องจับผิดคู่แข่งฝ่ายตรงข้าม ผู้ที่สนับสนุน อาจเป็นญาติ เพื่อนฝูง หรือลูกน้องของผู้สมัครรับเลือกตั้ง จะช่วยกันหาเสียง คล้ายคลึงกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 3 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ต่างช่วยกันหาเสียง ทำทุกอย่างเพื่อช่วยในการหาเสียงให้กับฝ่ายตน อาจได้ค่าตอบแทน หรือเป็นญาติพี่น้อง ช่วยกันหาเสียงก่อนการเลือกตั้ง...”

(กต.ท้องถิ่น คนที่ 5 2554: บทสัมภาษณ์)

4. การกระทำความผิดเลือกตั้งในลักษณะอื่น

นอกจากการซื้อเสียงที่พบในการเลือกตั้งท้องถิ่นของจังหวัดพิจิตรแล้ว ยังพบการกระทำความผิดเลือกตั้งในลักษณะอื่น ๆ เช่น เรื่องของการร้องคัดค้านในการนับคะแนนเลือกตั้ง การซื้อคะแนนคู่แข่งหรือซื้อคะแนนผู้สมัครที่ฐานเสียงดี จ้างวานบุคคลให้ลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อตัดคะแนนคู่แข่ง การโฆษณา การหาเสียงอันเป็นคุณหรือโทษของผู้สมัคร และการแจ้งค่าใช้จ่ายอันเป็นเท็จ เป็นต้น

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...การร้องคัดค้านการนับคะแนน คือขอให้นับคะแนนใหม่ก็มี ในการกระทำผิดส่วนอื่นนั้นไม่มี และการร้องเรียนจะร้องยังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตร ที่ผ่านมามีอยู่ 2 เขตเลือกตั้งที่มีการร้องเรียน คือที่ อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร และที่ อ.ทับคล้อ จ.พิจิตร เป็นการร้องเรียนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาส่วนจังหวัดพิจิตร เรื่องข้อเสียง แต่พอสรุปสุดท้ายแล้วก็ไม่มีอะไร ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาส่วนจังหวัดพิจิตร...”

(กกด.ท้องถิ่น คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...หลากหลายรูปแบบ แม้แต่การซื้อคะแนนของกลุ่มหรือซื้อคะแนนจากผู้สมัครที่ยอมขายฐานเสียงของตนเอง อำนาจเงินยังคงมีอยู่ในสังคมไทย ลงสมัครเลือกตั้งไปอย่างนั้น พออำนาจเงินเข้ามาก็ยินยอมพร้อมใจขายฐานเสียงของตน เงินก็ยังคงมีบทบาทสำคัญในทุกการเลือกตั้ง เงินเหมือนเงิน ยากแก่การตรวจสอบ...”

(กกด.ท้องถิ่น คนที่ 6 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ในปี 2550-2552 พบว่าการกระทำผิดในการเลือกตั้งท้องถิ่น เรื่องการหาเสียงข้อกำหนดต่าง ๆ เกี่ยวกับการหาเสียง ไม่ว่าเรื่องป้าย ไม่ว่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง รวมทั้งในเรื่องการหาเสียงเลือกตั้งว่าไม่ให้มีการเสียดสีอะไรต่าง ๆ นานา ก็มีแทบทุกประเภท นอกจากการซื้อขายเสียงแล้ว การกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยข้อห้ามในการกระทำผิดเลือกตั้ง ได้แก่ การโฆษณา การหาเสียง การแจ้งค่าใช้จ่ายอันเป็นเท็จ มีทุกประเภท ตามที่กฎหมายกำหนด จะมีการร้องเรียน หรือร้องคัดค้าน แทบทุกประเภท และแทบทุกการเลือกตั้ง...”

(กกด.จังหวัด คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...รูปแบบการกระทำผิด นอกจากการซื้อเสียงแล้ว ก็จะมีการจ้างวานบุคคลที่ได้รับการความนิยมในพื้นที่นั้นๆ ไม่ให้ลงสมัครในพื้นที่ของตนเองและจ้างวานบุคคลให้ลงสมัครเพื่อตัดคะแนนคู่แข่ง รวมถึงการโจมตีหรือทำลายคู่แข่งด้วยวิธีการต่าง ๆ อาทิ การปล่อยข่าวให้เสื่อมเสีย หรือแม้แต่การซื้อเสียงในนามคู่แข่ง เป็นต้น...”

(กกด.ท้องถิ่น คนที่ 2 2554: บทสัมภาษณ์)

สรุปได้ว่า ลักษณะการกระทำผิดเลือกตั้งท้องถิ่นของจังหวัดพิจิตร ส่วนมากแล้วจะมีพฤติกรรมซื้อสิทธิขายเสียง ดังนี้

1. การซื้อเสียงโดยผ่านหัวคะแนน ซึ่งเป็นผู้ทรงอิทธิพลในพื้นที่
2. การจ้างวานบุคคลที่ได้รับการความนิยมในพื้นที่นั้น ๆ ไม่ให้ลงสมัครในพื้นที่ของตนเองและจ้างวานบุคคลให้ลงสมัครเพื่อตัดคะแนนคู่แข่ง
3. การโจมตีหรือทำลายคู่แข่งด้วยวิธีการต่าง ๆ อาทิ การปล่อยข่าวให้เสื่อมเสีย การซื้อเสียงในนามคู่แข่ง เป็นต้น

4. การซื้อคะแนนของกลุ่มแข่งหรือซื้อคะแนนจากผู้สมัครที่ยอมขายฐานเสียงของตนเอง
5. ซื้อเจ้าหน้าที่รัฐ ข้าราชการ หรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง
6. ซื้อบัตรประจำตัวประชาชน

2. กระบวนการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตร ในกรณีความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นจังหวัดพิจิตร ระหว่าง พ.ศ. 2550-2552

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตร ในกระบวนการดำเนินการเมื่อมีกรณีความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น ให้ความคิดเห็นในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในเขตเลือกตั้งท้องถิ่นใด ๆ ก็ตาม เมื่อมีการร้องเรียนหรือร้องคัดค้านการเลือกตั้งนั้นว่ามีการฝ่าฝืนกฎหมายหรือทำผิดกฎหมายเลือกตั้งหรือการเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จะร้องเรียนหรือร้องคัดค้านการเลือกตั้งนั้น ๆ ไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คดีเลือกตั้งก็จะถูกตั้งเป็นสำนวนขึ้นเพื่อให้มีการสืบสวนสอบสวน โดยเริ่มเข้าสู่กระบวนการด้วยการจัดส่งสำนวนคดีเลือกตั้งดังกล่าวจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดผ่านมายังคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนที่ได้แต่งตั้งขึ้นเพื่อเป็นผู้ดำเนินการสืบสวนสอบสวน จนกระทั่งสรุปสำนวนการสอบสวนรายงานความเห็นส่งกลับมายังคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจารณา เพื่อทำความเห็นเสนอไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อไป

กระบวนการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตร ในกรณีความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นจังหวัดพิจิตร แบ่งได้ 4 ขั้นตอน คือ

1. เมื่อมีการกระทำความผิดเลือกตั้ง

เมื่อพบการกระทำความผิดในการเลือกตั้งท้องถิ่น คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตร จะดำเนินการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นในเรื่องดังกล่าว ในการนี้จะเป็นการสืบสวนสอบสวนเรื่องที่ไม่มีการร้องเรียนหรือร้องคัดค้านการเลือกตั้ง และการสืบสวนสอบสวนเมื่อมีการร้องคัดค้านการเลือกตั้ง

1.1 การสืบสวนสอบสวนเรื่องที่ไม่มีการร้องเรียนหรือร้องคัดค้านการเลือกตั้ง

ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตร สืบสวนสอบสวนมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใด กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่า

ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ในกรณีนี้คณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนช่วยดำเนินการสืบสวนสอบสวนได้

ปรากฏคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...โดยปกติที่ดำเนินการอยู่ ในการเลือกตั้งทุกระดับ เราจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนเพื่อเฝ้าระวังหาข่าว เพื่อสืบสวนสอบสวนในการเลือกตั้ง การแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวน แต่งตั้งรอไว้เลยสำหรับการเลือกตั้งนั้น ๆ บุคคลดังกล่าวได้แก่ ตำรวจ พนักงานนิติกร หรือบุคลากรอื่น เพื่อสืบสวนสอบสวนนำเสนอข้อเท็จจริงที่ได้เสนอต่อกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นผู้ร้องเรียนหรือความปรากฏต่อกรรมการการเลือกตั้งเอง ถ้ามีมูลความจริง ก็จะเรียกผู้ถูกกล่าวหามารับทราบข้อกล่าวหา แล้วเข้าไปสู่กระบวนการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเลือกตั้งนั้น ๆ ...”

(กต.จังหวัด คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...กระบวนการดำเนินการเมื่อมีการกระทำผิดเลือกตั้งเกิดขึ้น เราทำได้ใน 2 กรณี คือ มีผู้ร้องพร้อมระบุพยานหลักฐาน และความปรากฏขึ้น (รับรู้เอง) กรณีนี้มีการเสาะหาพยานหลักฐานจนเชื่อได้ว่าการกระทำผิดจริง เราก็จะดำเนินการได้โดยการตั้งคณะกรรมการสืบสวนขึ้นมาเพื่อทำการสืบสวนสอบสวนในเรื่องดังกล่าว...”

(กต.จังหวัด คนที่ 2 2554: บทสัมภาษณ์)

“...กรณีการกระทำผิดเลือกตั้งท้องถิ่นของจังหวัดพิจิตร กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพบเองไม่ค่อยมี แต่อาจจะเจอในการรวบรวมพยานหลักฐานภายหลังจากการเลือกตั้งแล้ว อย่างนี้เรียกว่า ความปรากฏ เมื่อพบแล้วก็จะมีการตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนขึ้น เพื่อทำการสืบสวนสอบสวนในเรื่องนั้น...”

(กต.จังหวัด คนที่ 3 2554: บทสัมภาษณ์)

1.2 การสืบสวนสอบสวน เมื่อมีการร้องคัดค้านการเลือกตั้ง

มีการร้องคัดค้านการเลือกตั้งท้องถิ่นนั้นพร้อมระบุพยานหลักฐาน ในการนี้หากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตรเห็นควรให้รับเป็นเรื่องร้องเรียนนั้นไว้พิจารณา ก็จะส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวน หรืออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนที่ได้รับการแต่งตั้ง เพื่อแสวงหาพยานหลักฐาน หรือรวบรวมข้อเท็จจริง และดำเนินการทั้งหลายเพื่อที่ทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ว่าการกระทำความผิดเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ปรากฏคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...การแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนขึ้นมาเพื่อทำการสืบสวนสอบสวนในเรื่อง ร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ในการสอบสวนก็จะเรียกบุคคลที่อยู่ในข่ายที่เราสงสัยในกระบวนการ กระทำผิดมาทำการสอบสวน จากนั้นก็เรียกฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาทำการสอบสวน ให้โอกาสในการ แก้อีกกล่าวหา...”

(กกด.จังหวัด คนที่ 2 2554: บทสัมภาษณ์)

“...เมื่อมีการร้องคัดค้านเกิดขึ้น คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนชุดที่เราแต่งตั้ง จะเป็นผู้ลงพื้นที่ในการสืบสวนสอบสวนหาข้อเท็จจริงก่อนว่ามีมูลหรือไม่ เพื่อรายงานไปยัง กกด. จังหวัด ถ้ามีมูลพอรับฟังได้ ก็ให้รับเป็นเรื่องคัดค้าน...”

(กกด.จังหวัด คนที่ 4 2554: บทสัมภาษณ์)

“...เมื่อมีการร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ซึ่งจะร้องคัดค้านภายใน 1 เดือน หลังการ เลือกตั้งนั้น จะมีการสืบสวนข้อเท็จจริงโดยฝ่ายสืบสวนสอบสวนของ กกด.จังหวัด จากนั้นก็จะ แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนขึ้น ทำการสืบสวนสอบสวนความผิดเกี่ยวกับการ เลือกตั้งนั้น...”

(กกด.จังหวัด คนที่ 5 2554: บทสัมภาษณ์)

2. การรวบรวมพยานหลักฐาน

เป็นการดำเนินการทั้งหลายทั้งปวงเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ทุกชนิด เท่าที่สามารถกระทำได้ เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริง ตลอดจนพฤติการณ์ต่าง ๆ ในอันที่จะพิสูจน์คำ ร้องคัดค้านนั้น ดังนั้นการดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐาน จึงสามารถรวบรวมได้ทั้งพยาน เอกสาร พยานวัตถุ และพยานบุคคล และไม่จำกัดว่าต้องเป็นประจักษ์พยานหรือผู้รู้เหตุการณ์เท่านั้น พยานบอกเล่าหรือผู้ที่ได้รับฟังมาก็สามารถรวบรวมไว้ในสำนวนได้เช่นกัน

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...เมื่อแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนขึ้นมาเพื่อทำการสืบสวนสอบสวนในเรื่อง ร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ในการสอบสวนก็จะเรียกบุคคลที่อยู่ในข่ายที่เราสงสัยในกระบวนการ กระทำผิดมาทำการสอบสวน จากนั้นก็เรียกฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาทำการสอบสวน ให้โอกาสในการ แก้อีกกล่าวหาเมื่อกระบวนการสอบสวนแล้วเสร็จก็ทำการขังน้ำหนักรายงานและหลักฐานที่พบเหมือน ๆ กับกระบวนการสอบสวนของตำรวจ ลงความเห็นเพื่อเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อไป...”

(กกด.จังหวัด คนที่ 2 2554: บทสัมภาษณ์)

“...กระบวนการดำเนินการเมื่อมีกรณีกระทำความผิดเกี่ยวกับเลือกตั้งท้องถิ่น การ ร้องคัดค้านดังกล่าวจะพิจารณาผู้ร้องคัดค้านก่อน จากนั้นก็ดูเหตุในการร้อง ว่าร้องอะไร ร้องใคร มี พยานเพียงพอหรือไม่ ขณะเดียวกันนั้นเราตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนรอไว้สำหรับการ

เลือกตั้งทุกครั้ง คือถ้ากรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดรับเป็นเรื่องราวเรียน คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนถึงลงพื้นที่สอบสวนหาข้อเท็จจริงว่ามีมูลหรือไม่ เมื่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว สรุปสำนวนมีความเห็นเสนอกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจารณา เป็นมติของกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทั้ง 5 คน แล้วเสนอความเห็นไปยัง คณะกรรมการการเลือกตั้ง...”

(กกด.จังหวัด คนที่ 4 2554: บทสัมภาษณ์)

“...จะมีการสืบสวนข้อเท็จจริงโดยฝ่ายสืบสวนสอบสวนของ กกด.จังหวัด จากนั้นก็จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนขึ้น ทำการสืบสวนสอบสวนความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้น ถ้าในการสืบสวนมีมูลก็ดำเนินการสอบสวนผู้ถูกร้องคัดค้าน เรียกมาทำการแจ้งข้อกล่าวหา แล้วดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนในทางคดี เมื่อสอบพยานหลักฐานแล้ว ไม่ว่าจะพยานเอกสาร พยานบุคคล พยานหลักฐานอื่น ก็นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในทางคดี ในการนี้ก็จะดูลักษณะของความผิด ลักษณะการทำสำนวนการสอบสวน จะคล้ายกับการทำสำนวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จนกระทั่งสรุปสำนวน...”

(กกด.จังหวัด คนที่ 5 2554: บทสัมภาษณ์)

“...หลักในการฟังพยานหลักฐาน ถ้าเราฟังแล้วไม่มีมูล เราจะยกประโยชน์ให้จำเลย ถ้ามีมูลก็มีความเห็นทางคดีว่าให้ไปเหลือ ให้ไปแดง...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ทำการรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นพยานเอกสาร พยานวัตถุ ลักษณะการรวบรวมพยานหลักฐานจะคล้ายกับการทำสำนวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 2 2554: บทสัมภาษณ์)

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 3 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ทำการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงจนแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริง การพิจารณาจะต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยไม่มีความผิด หากมีข้อสงสัยต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย จากนั้นทำการวิเคราะห์พยานหลักฐานทุกอย่างที่มีประกอบการพิจารณา...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 4 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานนั้น จะทำการสอบสวนฝ่ายผู้ร้องคัดค้านก่อน หากพบว่ามีมูลก็จะเรียกผู้ถูกร้องคัดค้านมาแจ้งข้อกล่าวหา จากนั้นทำการสอบสวนฝ่ายผู้ถูกร้องคัดค้าน ให้โอกาสผู้ถูกร้องคัดค้านในการแก้ข้อกล่าวหา เมื่อกระบวนการสอบสวนแล้วเสร็จก็ทำการชั่งน้ำหนักพยาน และหลักฐานทุกอย่างที่มี คล้าย ๆ กับการทำสำนวนการสอบสวนของตำรวจ แล้วเสนอความเห็นประกอบสำนวนเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต่อไป...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 5 2554: บทสัมภาษณ์)

“...เรียกฝ่ายร้องคัดค้านมาสอบปากคำก่อน หากฝ่ายร้องคัดค้านมีพยานก็สอบพยานก่อน หลังจากนั้นก็สอบปากคำผู้ถูกร้องคัดค้าน พร้อมพยาน (ถ้ามี) แล้วหาพยานซึ่งมีความเป็นกลาง เช่น พยานที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการเลือกตั้ง ไม่อยู่ข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์พยานหลักฐานประกอบ เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าการเลือกตั้งนั้นไม่โปร่งใส หรือมีการทุจริต ก็ทำความเห็นเสนอ กกต.จว.พิจิตร พิจารณา...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 6 2554: บทสัมภาษณ์)

3. การสรุปผล

เมื่อทำการสืบสวนสอบสวนผู้ร้องเรียน ผู้ถูกร้องเรียน ผู้คัดค้าน ผู้ถูกคัดค้าน และรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จเรียบร้อยแล้ว คณะกรรมการสืบสวนสอบสวน หรือคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนผู้ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตร จะรวบรวมบันทึกถ้อยคำของผู้ที่ทำการสอบสวนทั้งหมดแยกเป็นสองฝ่าย คือฝ่ายผู้คัดค้านพร้อมพยานหลักฐานและฝ่ายผู้ถูกคัดค้านพร้อมพยานหลักฐานอีกฝ่ายหนึ่ง รวมทั้งพยานหลักฐานต่าง ๆ ตลอดจนข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมสรุปความเห็นในสำนวนการสืบสวนสอบสวน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตรพิจารณาต่อไป

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...เมื่อทำการสืบสวนสอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จสิ้นแล้ว จะทำรายงานการสืบสวนสอบสวน สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานพร้อมกับความเห็นประกอบสำนวน เสนอผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 2 2554: บทสัมภาษณ์)

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 6 2554: บทสัมภาษณ์)

“... การสรุปสำนวนการสืบสวนสอบสวน จะรวบรวมบันทึกถ้อยคำของผู้ที่ทำการสอบสวนแยกเป็นสองฝ่ายคือฝ่ายผู้คัดค้านพร้อมพยานหลักฐานฝ่ายหนึ่งและฝ่ายผู้ถูกคัดค้านพร้อมพยานหลักฐานอีกฝ่ายหนึ่ง รวมทั้งพยานหลักฐานต่าง ๆ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมความเห็นประกอบสำนวน เสนอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตรเพื่อพิจารณา...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 4 2554: บทสัมภาษณ์)

“... เมื่อกระบวนการสอบสวนแล้วเสร็จก็ทำการชั่งน้ำหนักพยาน และหลักฐานทุกอย่างที่มี คล้าย ๆ กับการทำสำนวนการสอบสวนของตำรวจ แล้วเสนอความเห็นประกอบสำนวนเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต่อไป...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 5 2554: บทสัมภาษณ์)

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 3 2554: บทสัมภาษณ์)

4. การดำเนินการหลังจากการสรุปผล

จากการสัมภาษณ์อนุกรรมการสืบสวนสอบสวนผู้ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนในคดีความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นของจังหวัดพิจิตร ระหว่าง พ.ศ.2550-2552 ได้กล่าวถึงการดำเนินการหลังจากที่ได้ทำการสืบสวนสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน ในกรณีความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น จนกระทั่งสรุปสำนวนการสอบสวนเสนอความเห็นไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตร ให้ความเห็นในลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนี้

การเสนอความเห็นไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตร เมื่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวน หรือคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนที่ได้รับการแต่งตั้ง ได้รวบรวมพยานหลักฐานเสร็จสิ้นแล้ว จะทำรายงานการสืบสวนสอบสวนโดยสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานพร้อมทั้งความเห็น เสนอผ่านผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตรพิจารณาโดยพลัน เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตรได้รับสำนวนการสืบสวนสอบสวนจากผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตรแล้ว จะพิจารณาและจัดทำความเห็นโดยระบุข้อเท็จจริงและเหตุผลประกอบ แล้วเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจัยต่อไป

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...หลังจากที่คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนได้ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จสิ้น อีกทั้งสรุปสำนวนการสอบสวนเรียบร้อยแล้ว ก็จะทำการพิจารณาสำนวนการสอบสวนดังกล่าว กรณีวิเคราะห์พยานหลักฐานแล้วเห็นควรให้ใบเหลือง หรือใบแดง เราก็จะทำความเห็นส่งไปยัง กกต.กลาง ถ้ากกต.กลางเห็นด้วยกับเรา ก็พิจารณาไปตามอำนาจหน้าที่...”

(กกต.จังหวัด คนที่ 2 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ถ้า กกต.ทั้ง 5 คน มีความเห็นไปในทางเดียวกัน อย่างนี้ก็เป็นเอกฉันท์ แต่ถ้า กกต.คนใดมีความเห็นที่แตกต่าง ก็จัดทำคำวินิจฉัยส่วนตนแยกไปด้วย กกต.จว.ไม่มีสิทธิที่จะตัดสินใจตัดสิน ถึงสอบสวนแล้วเสร็จก็ต้องส่งไปยัง กกต.กลาง บางรายที่กกต.จว.เห็นควรยกคำร้อง บางท่านเห็นควรให้ใบเหลือง เมื่อไปถึง กกต.กลาง เขาก็จะให้ใบแดง เพราะการพิจารณาของ กกต.กลาง จะใช้เสียงส่วนใหญ่...”

(กกต.จังหวัด คนที่ 4 2554: บทสัมภาษณ์)

3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเลือกตั้งท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง พบปัญหาและอุปสรรคในการ ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเลือกตั้งท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้

3.1 ปัญหาด้านบุคลากร

จากการสัมภาษณ์กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตร พบว่า บุคลากรใน ส่วนของ กกต.มีไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน เช่น บุคลากรฝ่ายสืบสวนสอบสวนของ กกต.ไม่เพียงพอ เนื่องจากคดีเกี่ยวกับเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งมากขึ้น และการรวบรวมพยานหลักฐานเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ซึ่งบุคลากรของ กกต.นั้น มีไม่เพียงพอที่จะทำการสืบสวนสอบสวนความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ไม่เพียงพอในการตรวจสอบ การกระทำผิดนั้นได้ เนื่องจากต้องขอบุคลากรจากหน่วยงานอื่นมาช่วยในการสืบสวนสอบสวน อีกทั้ง บุคลากรยังขาดความรู้ความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญในการสืบสวนสอบสวนในคดีความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และบุคลากรจากที่อื่นก็ไม่อยากที่จะเข้าไปทำสำนวนการสอบสวนคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เนื่องจากงานในหน้าที่ก็มีมากอยู่แล้ว รวมถึงบุคลากรของ กกต.บางคนยังอยู่ภายใต้ อิทธิพลของนักการเมืองท้องถิ่น ทำให้การสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งยังคงมีปัญหาอยู่ไม่น้อย

ปรากฏคำสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“...คำพังเจ้าหน้าที่ของ กกต.เรามีก็คน การที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวน ตลอดจนหาพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเลือกตั้ง ให้ได้ดี ครบถ้วน ถือเป็นเรื่องยากไม่น้อย ปัญหาด้านบุคลากรนี้สำคัญเป็นอย่างมาก...”

(กกต.จังหวัด คนที่ 2 2554: บทสัมภาษณ์)

“...บุคลากรบางคนอยู่ใต้อิทธิพลของนักการเมืองท้องถิ่น มีความเกรงใจกรงกลัว อิทธิพลนักการเมืองท้องถิ่น รวมทั้งบางคนอยู่ฝ่ายเดียวกันกับนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งคอยรายงาน ข้อเท็จจริง ข้อมูลและความเคลื่อนไหวให้กับนักการเมืองท้องถิ่นทราบ...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 6 2554: บทสัมภาษณ์)

“...กกต.บุคลากรน้อย ทั้งจังหวัดเราจะไปเอาผิดกับใครได้...”

(กกต.จังหวัด คนที่ 4 2554: บทสัมภาษณ์)

“...เจ้าหน้าที่ กกต. มีไม่กี่คน ขณะเดียวกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจที่เราตั้งขึ้นมาเฉพาะกิจ ก็จับผู้กระทำผิดไม่ได้ ปัญหาการหาข่าว พบว่าลดปัญหาการซื้อเสียงไม่ได้ 100% การซื้อเสียงเค้าซื้อกันแบบซื่อซนม เจอกันก็ทักทายกัน พุดคุยกัน อาจซื้อเสียงกันกลางทุ่งนาก็ได้ ทำให้จับกุมได้ยาก...”

(กกด.จังหวัด คนที่ 2 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ปัจจุบันพนักงานสอบสวนของ กกด.มีไม่เพียงพอ ทั้งยังขาดความชำนาญในการทำหน้าที่ ขาดเทคนิคในการสืบสวนสอบสวน ต้องขอเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นมาช่วยในการสอบสวน เช่น ตำรวจ (พนักงานสอบสวน) มาช่วยในการทำสำนวน...”

(กกด.จังหวัด คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...พนักงานสอบสวนก็ไม่อยากเข้าไปทำงาน เนื่องจากงานประจำก็หนักอยู่แล้ว งานในหน้าที่ก็เยอะอยู่แล้ว แต่ก็ต้องทำ ก็เนื่องมาจากบุคลากรของ กกด.ไม่เพียงพอ น่าจะมีการพัฒนาหรือปรับปรุงด้านบุคลากรของ กกด.ให้สามารถทำหน้าที่ได้ โดยไม่ต้องขอเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นมาช่วย...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

3.2 ปัญหาในการสืบสวน หาข่าว ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเลือกตั้งท้องถิ่น

พนักงานสืบสวนสอบสวนจะลงพื้นที่เพื่อป้องปรามการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง ส่วนในวันเลือกตั้งพนักงานสืบสวนสอบสวนก็ลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์การเลือกตั้งและการนับคะแนนจนเสร็จสิ้น และมีพนักงานสืบสวนสอบสวนเพื่อรองรับคำร้องคัดค้านอยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพิจิตร ในวันเลือกตั้งจนถึงสิ้นสุดวันเลือกตั้ง ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง และในห้วงเวลาหลังวันเลือกตั้งก็จะจัดพนักงานสืบสวนสอบสวนลงพื้นที่ เพื่อเป็นข้อมูลหากมีการร้องคัดค้าน ปัญหาในการสืบสวนหาข่าว กรณีความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง พบว่าปัญหาเกิดจากข้อจำกัดหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรทางด้านนี้ หรือระยะเวลาในการดำเนินการรวมทั้งวิธีการในการสืบสวนหาข่าว เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงในเรื่องนั้น ๆ ยังมีข้อจำกัดอยู่มาก

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“...เป็นเรื่องยากที่จะสืบสวนหาข่าว เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องบุคลากรที่จะลงพื้นที่ในการสืบสวนหาข่าว อีกทั้งรูปแบบในการกระทำผิดเลือกตั้งเปลี่ยนไปจากเดิมมาก การสืบสวนหาข่าวก็ยากยิ่งขึ้น...”

(กกด.ท้องถิ่น คนที่ 11 2554: บทสัมภาษณ์)

“...เราต้องบอกกระบวนการในการสืบสวนหาข่าว ก่อนที่จะลงพื้นที่เราต้องบอกให้เจ้าทราบ ต้องลงรายละเอียดว่าควรจะหาข่าวอย่างไร เมื่อได้ข่าวแล้วต้องรายงานอย่างไร ซึ่งจะเห็นว่าบุคลากรด้านนี้ยังไม่ชำนาญในการหาข่าว หาพยานหลักฐาน...”

(กกด.จังหวัด คนที่ 4 2554: บทสัมภาษณ์)

“...การที่จะไปทำการสืบสวนหาข่าวนั้น ถือว่าเป็นเรื่องยากอยู่ไม่น้อย การที่จะแสวงตัวเข้าไปในพื้นที่เพื่อค้นหาความจริง หาพยานหลักฐานเพิ่มเติม ข้อจำกัดทางด้านเวลาที่มีส่วน

สำคัญยิ่ง การเลือกตั้งมีในหลายพื้นที่ การที่จะออกไปทำการสืบสวนหาข่าวต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร เป็นการยากที่จะลงพื้นที่แล้วได้ความจริงในเรื่องนั้นเพียงพอที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเลือกตั้งได้...”

(กกด.จังหวัด คนที่ 3 2554: บทสัมภาษณ์)

3.3 ปัญหาในการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน

การสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเลือกตั้ง พบประเด็นหลัก ๆ ในกระบวนการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน ดังนี้

3.3.1 พยานที่จะมาให้การนั้น ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ให้การในเรื่องดังกล่าว

3.3.2 หาพยานหลักฐานยาก อีกทั้งพยานที่จะมาให้การก็หายากเช่นกัน

3.3.3 การให้การกลับไปกลับมา รวมถึงการกลับคำให้การของพยาน

3.3.4 ปัญหาในกระบวนการสืบสวนสอบสวน เนื่องจากพนักงานสอบสวนมีไม่เพียงพอ ขาดความชำนาญ ขาดเทคนิค ในการสืบสวนสอบสวน

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...พยานส่วนใหญ่ที่จะมาให้การ เป็นพยานที่แต่งขึ้นมา พยานบุคคลที่จะมาให้การนั้นไม่ค่อยมี หรือเรียกอีกอย่างว่า ไม่มาให้การ เนื่องจากเกรงกลัวอิทธิพล เกรงอันตราย อีกทั้งพยานให้ข้อมูลไม่สอดคล้องหรือไม่ตรงกับความเป็นจริง...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 6 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ต่างฝ่ายต่างซื้อเสียง ต่างฝ่ายต่างก็ต้องหาหนทางที่จะโจมตีอีกฝ่าย โดยอ้างว่าฝ่ายตรงกันข้ามซื้อเสียง สร้างพยานเท็จออกมาให้การว่า ได้รับเงินจากฝ่ายตรงข้าม คือเป็นการกล่าวอ้างว่าอีกฝ่ายซื้อเสียงนั่นเอง...”

(กกด.ท้องถิ่น คนที่ 3 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ผู้บังคับบัญชาระดับสูง ชี้แนะ ใช้อำนาจ ซึ่งบางคนเป็นพรรคพวกของนักการเมืองท้องถิ่น อยู่ฝ่ายการเมืองเดียวกัน ทำให้มีปัญหาในการสอบสวน และการสอบสวนเป็นไปโดยไม่ถูกต้อง เพราะถูกชี้นำจากผู้บังคับบัญชา...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 6 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ระยะเวลาในการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานไม่เพียงพอ ทำให้ข้อมูลที่ได้เป็นไปอย่างเร่งรีบ ยังบกพร่องอยู่หลายด้าน...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 4 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ปัจจุบันพนักงานสอบสวนของ กกด.มีไม่เพียงพอ ส่วนมากแล้วไม่ชำนาญในการสอบสวน ไม่เชี่ยวชาญในการสอบสวน ส่วนมากเป็นพนักงานสอบสวนมือใหม่ ไม่มีเทคนิคในการ

สืบสวนสอบสวน ไม่มีเทคนิคในการหาพยาน ไม่มีเทคนิคที่จะทำสำนวน ที่จะทำให้มันมีเหตุผล มีหลักฐาน สำนวนไม่แน่นอนหาที่จะฟ้องร้องในการเอาผิดได้ เมื่อเราใช้พนักงานสอบสวนของหน่วยงานอื่น เช่น ตำรวจ ของหน่วยราชการอื่นมาช่วย ปัญหาอื่นก็จะตามมา ที่เราประสบบ่อย ๆ ก็คือ มีการร้องเรียนเรื่องความเป็นกลางของพนักงานสอบสวนบ่อย ๆ พนักงานสอบสวนของหน่วยงานอื่นก็จะคิดว่า เป็นงานฝาก ทำสำนวนให้แล้วเสร็จไปเท่านั้น ไม่ได้มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ไม่ได้หวังผลว่าจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาสู่การลงโทษได้ ในการที่จะแสวงหาพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานหลักฐานต่าง ๆ เป็นเรื่องที่ไม่ค่อยจะมุ่งมั่นในการทำสำนวนให้ได้ขนาดนั้น นี่คืออุปสรรคที่สำคัญ...”

(กต.จังหวัด คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ปัญหากระบวนการหาพยาน ไม่ว่าจะเป็นพยานบุคคล พยานต่าง ๆ ก็เป็นเรื่องยาก ปัญหาในการที่จะเอาผิดกับพยานที่ให้การในลักษณะใส่ร้าย ให้การกลับไปกลับมา น่าจะมีกฎหมายพิเศษมารองรับ พยานบางรายก็ให้ความร่วมมือ บางรายก็ไม่ได้ให้ข้อเท็จจริงอะไรเท่าไร ที่สำคัญคือหลายรายไปกลับคำให้การในชั้นศาล ตรงนี้ก็เป็นปัญหามาก ๆ กับการเอาผิดกับผู้กระทำความผิดการเลือกตั้ง...”

(กต.จังหวัด คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...พยานมักจะกลับคำให้การ พยานที่โดนว่าจ้างมาครั้งแรก จะกลับคำ ฝ่ายที่โดนร้องคัดค้านก็จะบ่ายเบี่ยง เลี่ยงให้การ ให้ไม่ตรงกับความเป็นจริง เพื่อให้ศาลยกฟ้องไป...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

3.4 ปัญหาในการพิจารณาคดีเลือกตั้งท้องถิ่น

เนื่องจากปัจจุบันนี้ความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ส่งไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีความเห็นไม่สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน โดยในชั้นคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนั้น ได้รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อพิสูจน์ความผิดจนถึงเชื่อได้ว่า มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งจริง แม้จะมีบางท่านให้ความเห็นแย้งไป แต่เมื่อคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กลายเป็นว่าเป็นการกลับคำตัดสินของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเสียเกือบทั้งสิ้น การมีความเห็นที่แตกต่างของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ส่วนกลาง) ที่ยังมีมาตรฐานในการตัดสิน การวินิจฉัยที่แตกต่างกัน เป็นปัญหาในทางปฏิบัติไม่น้อย

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ถ้า กต.จว.ทั้ง 5 คน มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน มันก็เป็นเอกฉันท์ แต่ถ้ามีบางคนมีความเห็นที่แตกต่างก็ต้องทำคำวินิจฉัยส่วนตนแนบไปด้วย ทาง กต.จว.ไม่มีสิทธิที่จะ

ตัดสิน แม้ว่าจะทำการสอบสวนเสร็จสิ้น ก็ต้องส่งไปยัง กกต.กลาง ซึ่งกว่าจะพิจารณาเสร็จสิ้นก็ใช้เวลานานมาก...”

(กกต.จังหวัด คนที่ 4 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ถ้าความเป็นกลางมีมาตั้งแต่ กกต.กลาง ผมว่ามันก็จะง่ายขึ้นมาน้อย คือให้ กกต.กลาง รับฟังความคิดเห็น ของ กกต.จว.บ้าง บางทีหลักฐานที่เราส่งไป ชัดเจน สามารถเอาผิดกับผู้กระทำผิดได้ แต่เมื่อไปถึง กกต.กลาง แล้ว ปรากฏว่า ส่วนใหญ่จะยกคำร้อง...”

(กกต.จังหวัด คนที่ 4 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ปัญหาที่สำคัญที่สุดในเรื่องของการพิจารณา ปัญหาของการตัดสินในคดีความ การทำหน้าที่ของศาล ของ กกต. ก็ทำหน้าที่คล้าย ๆ กับพนักงานอัยการ ในคนเดียวกันนั้น นำไปสู่จุดจบของตรงนี้ นำไปสู่การฟ้องร้อง มาตรฐานในการตัดสิน ในคำพิพากษาต่างกัน ก็เกิดปัญหาในทางปฏิบัติมาก ๆ เป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดเลือกตั้งลอยนวลตลอด...”

(กกต.จังหวัด คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...กกต.เราเชื่อได้ว่าจากพยานแวดล้อม พยานหลักฐานต่าง ๆ เชื่อว่าได้มีการกระทำผิดจริง ก็นำไปสู่การฟ้องร้องต่อศาล เมื่อไปถึงศาลแล้วมาตรฐานในการพิจารณามันต่างกัน ส่วนใหญ่เมื่อไปถึงศาล 90% จะยกคำร้อง นี่ก็ปัญหาในการตัดสิน ในเรื่องราวของการฟ้องร้อง...”

(กกต.จังหวัด คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...น่าจะมีศาลเลือกตั้งโดยตรง ต้องมีกฎหมาย กระบวนการต่าง ๆ รองรับกระบวนการในการพิจารณา รวบรวมพยานหลักฐาน สามารถนำไปสู่การฟ้องร้อง จนกระทั่งนำไปสู่กระบวนการในการพิจารณาของศาลต้องมาอยู่ในกฎหมาย ในแนวทางเดียวกัน ปัจจุบันนี้มันจะเป็นคนละทิศคนละทาง มันจึงเป็นเรื่องยากต่อการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้...”

(กกต.จังหวัด คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...บางครั้ง กกต.จว.มีความเห็นให้ใบเหลือง หรือใบแดง แต่เมื่อไปถึง กกต.กลาง ปรากฏว่ายกคำร้อง เป็นแบบนี้บ่อยครั้ง จะเห็นว่า แนวทางในการพิจารณาตัดสินยังขัดแย้งกัน ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน...”

(กกต.ท้องถิ่น คนที่ 10 2554: บทสัมภาษณ์)

“...กกต.กลาง เค้ามีความซื่อสัตย์ เพราะมาจากผู้พิพากษา อัยการ มาจากผู้พิพากษาหัวหน้าคณะศาลฎีกา เค้ามีความเป็นธรรมมาก ก็คือเค้าตัดสินในลักษณะศาล ก็คือเค้าเห็นว่ามันกำกวม ถ้าให้ใบแดงไป ขึ้นศาลแล้วก็จะหลุด แต่ กกต.จว.ของเรา เราต้องเข้าใจอยู่ว่า ส่วนมากแล้วมาจากฐานันท์การเมือง พอมาจากตรงนี้ พอมาทำสำนวนก็จะทำสำนวนในลักษณะที่ว่าเค้าไม่ผิด กกต.

กลางก็อ่านเฉพาะเอกสาร เมื่อหลักฐานอ่อน ก็ยก เราก็มองว่า กกต.ระดับจังหวัด มีความเป็นธรรมหรือไม่ จะให้เหมือน กกต.กลาง นี้น่ามาก...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

4. แนวทางในการป้องกันการกระทำผิดในการเลือกตั้งท้องถิ่น และแนวทางควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้งท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กรณี การกระทำความผิดเลือกตั้งท้องถิ่น ในจังหวัดพิจิตร ระหว่าง พ.ศ.2550-2552 ได้เสนอแนวทางในการป้องกันการกระทำผิดในการเลือกตั้งท้องถิ่น และแนวทางควบคุมตรวจสอบในการเลือกตั้งท้องถิ่น ไว้ดังนี้

4.1 แนวทางในการป้องกันการกระทำผิดในการเลือกตั้งท้องถิ่น

4.1.1 ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับประชาชน สร้างจิตสำนึกทางการเมือง มีการสื่อสารทางการเมืองให้กับประชาชน รวมถึงสร้างเครือข่ายผู้มีจิตสาธารณะทางการเมือง เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการเลือกตั้งให้กับประชาชน

จากการสัมภาษณ์ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้ให้ความเห็นที่คล้ายคลึงกัน โดยมีความเห็นว่า ควรปลูกจิตสำนึกทางการเมือง โดยเฉพาะเยาวชน ให้มีความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองตั้งแต่เด็ก เพื่อเติบโตขึ้นตามแนวทางประชาธิปไตย รวมถึงสร้างจิตสำนึกในทางการเมืองกับผู้นำท้องถิ่น เพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในท้องถิ่น ผู้ที่เกี่ยวข้องในการเลือกตั้งท้องถิ่น เช่น เจ้าหน้าที่ หรือคณะกรรมการนับคะแนน ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ควรมีการอบรมเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ที่สำคัญคือสร้างผู้มีจิตสาธารณะทางการเมือง เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์รณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง สอดส่องดูแลในการเลือกตั้งท้องถิ่นให้เป็นไปตามครรลองของประชาธิปไตย

ปรากฏคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ไม่ว่าการป้องกันทุกระดับ ป้องกันยาก ถ้ายังไม่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง อำนาจหน้าที่ของผู้ที่จะเลือกตั้ง ยากที่เราจะแก้ไขตรงนี้ได้ เนื่องจากว่าเราประเทศไทยโดยจารีตประเพณีพื้นฐานสมัยก่อน มันเป็นระบบคุณธรรม เงินยังสามารถซื้อได้ทุกอย่าง ระบบการเลือกตั้งยังแก้ไขได้ยาก ต้องให้ความรู้กับประชาชนจริง ๆ ให้เยอะ ๆ ให้เค้ารู้ถึงความเสียหาย ซึ่งอีกนานจึงจะเป็นไปได้ ประเทศอื่นเค้ายังทำได้ แต่ของเรายังไม่ถึงขั้นสุดขั้วของเค้า อย่างที่กำหนดว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว กำลังพัฒนา ค่อยพัฒนา ของเรามันอยู่ที่กำลังพัฒนา แต่ความรู้สึกของผมจริง

ๆมันยังไม่ถึง ที่สำคัญคนไทยไม่ยอมรับว่าตนเองด้อยพัฒนา คิดว่าตัวเองเหนือกว่าประเทศอื่น แนวทางควบคุมตรวจสอบ คุ่มจริง ๆ มันทำได้...”

(กต.ท้องถิ่น คนที่ 10 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ถ้านักการเมืองที่เข้ามาโดยการซื้อเสียง ก็ต้องไปหาเงินมาชดใช้ในสิ่งที่เสียไป ขณะที่การกระทำผิดเกิดขึ้น เวลาเราไปหาข่าวเราจะไม่ได้อะไร ถ้าหมอไม่ให้วัคซีนกับประชาชน ก่อน โรคระบาดต้องลามไปเรื่อย ๆ ถ้าเราเปรียบเทียบกับกระทรวงสาธารณสุข กับสโลแกนที่ว่า ภายในปี 2000 ประชาชนสุขภาพดีถ้วนหน้า ในเรื่องนี้กระทรวงสาธารณสุขทำมาเกือบ 50 ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2543 ในระยะ 50 ปี เห็นได้ว่ากระทรวงสาธารณสุขปรับแผนปรับกลยุทธ์ในการป้องกันโรค มาตลอด เมื่อรวมถึงระยะ 50 ปีจึงจะประกาศชัยชนะได้ แต่สำหรับในการเลือกตั้งทุกระดับ กต. จะมีการสื่อสารทางการเมืองกับประชาชนน้อยมาก ไม่ต่อเนื่อง ประชาชนก็จะไม่รู้ว่าความจริงว่าซื้อ ขายเสียงแล้วส่งผลกระทบอย่างไรต่อตนเอง แต่รู้อย่างชัดเจนว่าขายเสียงแล้วได้เงิน ความไม่รู้ส่งผล ให้มีการทุจริตอย่างมากมาย ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ และที่สำคัญส่งผลกระทบกับ ประชาชนมนุษย์ก็เปรียบเสมือนประเทศ ถ้าแยกอวัยวะมนุษย์เมื่อไหร่ มนุษย์ต้องตาย ประเทศก็ เหมือนกัน ถ้าแยกเป็นชิ้น ประเทศก็แตกแยกเช่นกัน ประเทศไม่ใช่เครื่องจักร ที่จะแยกชิ้น ประกอบขึ้นมา ทางที่จะแก้ไขก็ต้องให้ “วัคซีนทางสติปัญญา” ถ้าเคารู้แล้วว่าขายเสียงทำลาย ระบอบประชาธิปไตย ส่งผลถึงปัญหาทางสังคม ถึงความมั่นคงของประเทศ...”

จากคำสัมภาษณ์ ได้ยกตัวอย่างประกอบ คือ “... การเลือกตั้งที่อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เมื่อได้เดินสัมผัสกับประชาชน ผู้สมัครเบอร์ 1 และเบอร์ 2 ประชาชนชอบเบอร์ 1 แต่ไม่ชอบเบอร์ 2 เมื่อเบอร์ 2 เอาเงินไปแจกเยอะ ๆ มีพลึงส่วนหนึ่งที่ไม่ชัดเจนนัก แต่เชื่อว่าเป็น เจ้าหน้าทีของรัฐ ไปบดล็อกไม่ให้เบอร์ 1 แจกเงิน ผลออกมาว่าเบอร์ 2 ชนะ เมื่อไปสอบสวนเอง ข้อเท็จจริงประชาชนซึ่งถูกสอนมาโดยผิด ๆ เช่น “พูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง” เค้าจะไม่ ยอมให้การ เพราะเราไม่ได้พัฒนาในเรื่อง political cell ไม่ได้สอนให้มีระบบคุณธรรมในตนเอง แล้วประเทศของเราจะเป็นอย่างไร...”

(กต.จังหวัด คนที่ 3 2554: บทสัมภาษณ์)

“... แนวทางในการควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้ง หากใช้สายตรวจเดินคงไม่ได้ ต้อง เพิ่มสติปัญญาให้ประชาชน ด้วยวิธีการสื่อสารทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญแล้ว ถือได้ว่า ประชาชนเป็นระบบการปกครองของประเทศ ถ้าเปรียบเทียบกับมนุษย์กับประเทศเหมือนกัน มนุษย์ ให้แข็งแรงสักปานใด ถ้าระบบมันเสียมนุษย์ต้องตายฉันทันนั้น ประเทศก็เหมือนกันถ้าเกิดว่าระบบ ประเทศเสียหายประเทศก็ต้องอ่อนกำลังลงอย่างแน่นอน ก็ต้องส่งผลถึงความมั่นคงของประเทศใน อนาคต...”

“...เราจะขายสบู่ ขายยาสีฟัน ขายผงซักฟอก รถยนต์ราคาแพง ๆ เครื่องบิน เรายังมีการโฆษณาให้กับประชาชนให้ทราบ ประชาธิปไตยเป็นระบบปกครองหลักของประเทศ มีมาถึง 78-79 ปี รัฐบาลทุกสมัยไม่เคยโฆษณาให้ประชาชนฟังเลย ยังคิดถึงวัฒนธรรมการเมืองแบบเก่า ๆ ตั้งแต่ พ.ศ.2475 ซึ่งในการเลือกตั้งในประเทศไทยครั้งแรก เมื่อ 15 พ.ย.2476 มี สส. 78 คน เข้ามาโดยการแต่งตั้งโดยพระบรมราชโองการจากพระมหากษัตริย์ ซึ่งในเรื่องนี้ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงถือว่าเป็นการเลือกเอาพรรคพวกของตนเองเข้ามา โดยไม่คำนึงถึงความรู้ความสามารถ ซึ่งในปัจจุบันก็เหมือนกัน 79 ปีที่ผ่านมาไม่เปลี่ยนแปลงเลย...”

(กต.จังหวัด คนที่ 3 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ต้องสร้างเด็กรุ่นใหม่ อายุตั้งแต่ 12-13 ปี พวกนี้อีก 5 ปี จึงจะมีสิทธิเลือกตั้ง ต้องปลูกฝังตั้งแต่ระดับนี้ ถ้ามีโอกาสจริง ๆ ควรจะเริ่มทำตั้งแต่เด็กอยู่ระดับชั้น ม.1 ให้เกิดขึ้นมาเป็นแรงผลักดัน มีบทบาทในกระบวนการเลือกตั้ง ทั้งในด้านประชาสัมพันธ์ ในด้านการควบคุมการเลือกตั้ง เช่น กรรมการประจำหน่วย ถ้าเราเอาเด็กพวกนี้ไปเสริม อย่างน้อย 3-4 คน เพื่อปลูกฝังเค้าให้รับผิดชอบเรื่องนี้ ดูแลเรื่องนี้ เพราะคนรุ่นใหญ่ รุ่นปัจจุบันนี้ เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี ยกตัวอย่างเช่น ไปยื่นรออนุญาตหน้าหน่วย ยังไม่ใช้สิทธิเลือกตั้งถ้าไม่ให้เงิน รอจนกว่าจะมีเงินมาให้ อย่างนี้เป็นต้น รออยู่หน้าหน่วย ไม่ไปใช้สิทธิ รอว่าเค้าจะนำเงินมาแจกให้เพิ่มเติมหรือไม่ หรือถ้ายังไม่ได้ ก็รออยู่อย่างนั้น เราไปไล่เค้าก็ไม่ได้ บังคับเค้าก็ไม่ได้ เรียกว่า “รอทุบกันหน้าหน่วย” เลยทีเดียว อย่างนี้มันเลยเถิด...”

(กต.จังหวัด คนที่ 2 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ในส่วนแนวทางป้องกันนั้น ควรให้ความรู้ ปลูกจิตสำนึกให้กับคนที่มิสิทธิเลือกตั้งให้กับประชาชน พยายาม ๆ ตั้งแต่ระดับนักเรียนเลย ให้เข้าใจตั้งแต่แรก ให้เข้าใจแก่นแท้ของความเป็นประชาธิปไตย คนที่ซื้อสิทธิก็คือนักการเมือง ถ้าเค้าไม่ซื้อซะอย่าง ใครก็ขายสิทธิไม่ได้ คนที่มีสิทธิเลือกตั้งมีเป็นล้าน เราจะไปห้ามคนเป็นล้าน ไม่สามารถทำได้ คนที่เสนอตัวมาเป็นผู้แทน มาทำแบบนี้ ทำอย่างไรที่จะให้เค้ามีจิตสำนึกของความเป็นประชาธิปไตย ไม่ซื้อเสียงซะอย่าง ประชาชนก็ขายเสียงไม่ได้ การเมืองทุกระดับถ้าหากไม่มีการซื้อเสียง ประชาชนผู้ไปใช้สิทธิก็ขายเสียงไม่ได้ ผู้สมัครส่วนใหญ่จะบอกว่า ถ้าไม่ใช้เงิน ไม่สามารถได้รับการเลือกตั้งอย่างแน่นอน เงินไม่มา กาไม่เป็น อย่างนี้ถือว่าถูกประชาชนจนเกินไป คนที่เลือกโดยไม่ใช้เงินก็มี ไม่ใช่ไม่มี ถ้าเราไม่ซื้อเสียง เค้าไม่มาใช้สิทธิก็ปล่อยเค้าไป ทำอย่างไรให้พรรคการเมืองที่จะเข้ามา ให้คนเหล่านี้มีความตั้งใจจริง โดยไม่ซื้อสิทธิขายเสียง การซื้อสิทธิขายเสียงมีทุกระดับการเลือกตั้ง จับได้พยานหลักฐานก็ไม่เพียงพอ...”

(กต.จังหวัด คนที่ 5 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ผู้นำก็สำคัญ เพราะก่อนที่จะมีการเลือกตั้ง ต้องสร้างจิตสำนึกให้กับผู้นำ เพราะผู้นำมีส่วนสำคัญมากกับลูกบ้าน เพราะถ้าจะเชื่อผู้นำ เชื่อผู้นำหมู่บ้าน ควรปลูกจิตสำนึกให้รักประเทศ รักตำบล ต้องชี้ให้ชาวบ้านเห็นเพราะบางครั้งชาวบ้านเค้าไม่รู้ ได้เงินมาก็ดีกว่าไม่ได้ และอีกอย่างหนึ่งคือเรารับเงินเค้ามาแล้ว เราต้องเลือกเค้า ดีไม่ดียังต้องเลือก...”

(กกด.ท้องถิ่น คนที่ 7 2554: บทสัมภาษณ์)

สำหรับแนวทางในการสร้างผู้มีจิตสาธารณะทางการเมือง ได้มีผู้ให้ความคิดเห็น ดังปรากฏในคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ต้องหาคนที่มีจิตสาธารณะด้านนี้ ไม่ต้องมาก ยกตัวอย่างเช่น ในหมู่บ้านหนึ่ง ขอแค่ 15 คน มีใจทางเรื่องของประชาธิปไตย มีความเป็นธรรม คือไม่ต้องมาก ไม่ต้องหวังผลมาก แค่นี้ก็คิดแล้ว ว่าต้องกระจายให้ทั่วถึง ให้ช่วยดูแล คือสมมติมีการเลือกตั้ง อบต. จะเป็นอาสาสมัครของ กกด.ท้องถิ่น หรือ กกด.จว.ช่วยประชาสัมพันธ์ ให้ช่วยกันสอดส่องดูแล เดินทางเสียงร่วมกับผู้สมัคร เดินคู่กันไป แต่ไม่ใช่ไปช่วยหาเสียงนะ เดินลักษณะประกบกันไป หาเสียงไปก็ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้ง อาจจะเป็นก่อนเลือกตั้งจะมีงานบุญอะไรก็ได้แล้วแต่ อาจจะใช้เวลาสัก 4-5 นาที ระหว่างที่พระฉันข้าว แทนที่พระจะเทศน์ก็ขอพูดแทนพระเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ซึ่งที่ผ่านมาเคยใช้กระบวนการนี้อยู่ เช่นพื้นที่ ดงป่าคำ อ.เมือง ถือว่าประสบผลสำเร็จพอควร คนก็ฟัง เราเริ่มลองก็ดีขึ้น แต่ถามว่าปลอดภัยได้หรือไม่ ก็ไม่ แต่อย่างน้อยแนวทางหรือวิธีการของชาวบ้านก็ถูกดึงมาในทางที่ถูกขึ้น มีโอกาสได้ไตร่ตรอง มีโอกาสได้คิดเยอะเลย ให้เห็นว่าการซื้อเสียงไม่เป็นผลดีกับการบริหารชีวิตของเค้า เรื่องนี้ต้องใช้เวลา อาสาสมัครพวกนี้บางครั้งเมื่อญาติลงสมัคร เมื่อมีญาติเข้ามาเกี่ยวข้องความเป็นกลางก็จะน้อยลง ไม่มีใครที่จะบอกว่าตนเองเป็นกลางได้ 100% เมื่อญาติตนเองลงสมัครก็อดที่จะเอนเอไม่ได้ แต่ถ้าเราไม่ดำเนินการอะไรเลย ก็แย่นั่นเอง เราจึงต้องตั้งความหวังไว้ และต้องดำเนินการให้เป็นจริงให้จงได้...”

(กกด.จังหวัด คนที่ 2 2554: บทสัมภาษณ์)

“...มีอยู่อย่างเดียว คือ นักเรียน เยาวชนของเรา รุ่นลูกหลาน ให้เค้ารู้ว่า อย่าไปรับเงินซื้อเสียง ปลูกฝังเยาวชนว่าไม่ควรไปรับเงินซื้อเสียง เราอาจจะมึนกับการเมืองที่เป็นคนดี แต่ฐานะยากจนก็ได้ ไปบริหารบ้านเมือง แต่ถ้าเราสอนให้เค้าโกงตั้งแต่เด็กแล้ว เรายังจะได้แต่นักการเมืองที่มีฐานะเสียง มีเงิน มีหวั่นไหวเท่านั้น ตอนนี้สังคมของเรามันฝังรากลึกว่า “เงินไม่มากไม่เป็น” ก็คือไม่ไปเลย อย่างชาวบ้านในชนบทถ้าไม่ให้เงินเค้าก็ไม่ไปเลือกตั้ง คิดว่าหากเลือกตั้งแล้ว ผู้ได้รับเลือกตั้งก็ไปโกงบ้านโกงเมือง ได้เงินมาแค่ 400-500 บาท เลิกมาแล้วจะไปโกงอะไร เท่าไหร่ ช่างหวั่นไหว เค้าคิดกันแบบนี้เลย...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ให้ความรู้กับประชาชน เพราะชาวบ้านมักเชื่อในเรื่องเวรกรรม เมื่อรับเงินเข้ามาแล้ว ก็ต้องไปเลือกเค้า เพราะเกรงกลัวบาปกรรม รวมถึงจัดอาสาสมัครลงพื้นที่ เพื่อแฝงตัวในหมู่ประชาชน เพื่อควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้งนั้น ๆ ว่ามีการซื้อขายเสียงกันหรือไม่ การลงคะแนนเสียงเป็นอย่างไร เมื่อมีอาสาสมัครลงไปจะทำให้ผู้กระทำผิดไม่กล้ากระทำผิด เนื่องจากไม่กล้าดำเนินการซื้อขายเสียงอย่างโจ่งแจ้ง ถือว่าเป็นแนวทางในการควบคุมตรวจสอบได้อีกทางหนึ่ง...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 6 2554: บทสัมภาษณ์)

“...เราจะต้องให้ความรู้ มีการอบรมให้ความรู้กับพวกเจ้าหน้าที่ของเรา พวกคณะกรรมการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกรรมการนับคะแนน คณะกรรมการประจำหน่วย ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้ง มีอำนาจหน้าที่ทำอะไร จะต้องวางตัวเป็นกลาง สำหรับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ต้องประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งว่าการเลือกตั้งเข้ามาแล้ว ไม่ว่าจะเป็น สส. ไม่ว่าจะเป็น สว. สมาชิกอบจ. สมาชิก อบต. ว่าเค้าเข้ามาแล้ว เข้ามาทำหน้าที่อะไร เป็นปากเสียงให้กับประชาชนอย่างไร ถ้าไปซื้อสิทธิ์ขายเสียง เค้าเข้ามาหวังจะได้คืน ให้ประชาชนรู้ว่า เค้าเข้ามาเค้ามาทำหน้าที่แทนเรานะ ในส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้ง เราจะเชิญมาอบรมให้ความรู้ ว่าเค้ามาสมัครแล้วเค้าทำอะไรได้บ้าง ไม่ได้บ้าง เช่น ก่อนการเลือกตั้ง 60 วัน เค้าจะแจกของ แจกอะไร ไม่ได้ ยกตัวอย่าง ม.57 ห้ามให้ สัญญาว่าจะให้ฯ ถ้าเค้าออกไปหาเสียงนโยบายของเค้าต้องเป็นนโยบายที่เป็นไปได้ ให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์ ทุกรูปแบบ ทุกสื่อ ไม่ว่าจะเป็น หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง แผ่นพับ ใบปลิว จะป้องกันได้ในระดับหนึ่ง...”

(กกด.ท้องถิ่น คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...การควบคุมการตรวจสอบนั้นควบคุมได้ยาก นอกจากว่าปลุกจิตสำนึกให้ชาวบ้าน บางทีชาวบ้านที่เค้ายากจน เงินแค่ 400-500, 100-200 อาจจะมีคามหมายสำหรับเค้า ปลุกจิตสำนึกให้เค้าทราบว่า เงินแค่นี้ะ บางทีเราจะล่าบาระยะยาว ถ้าเราเลือกคนไม่ดีเข้ามา 4 ปีนี้ เค้าอยู่กับเรากว่าเราจะเปลี่ยนใหม่ได้ ด่าบลเราก็จะไม่พัฒนาไปในระดับไหน แค่งเงินสองร้อยที่เราได้มา เราอาจจะยังชีพได้แค่ 1-5 วันแต่ไม่คุ้มกับ 4 ปีที่เสียไป ถ้าอย่างนั้นไม่ได้...”

(กกด.ท้องถิ่น คนที่ 7 2554: บทสัมภาษณ์)

4.1.2 จัดตั้งสถาบันเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการเมือง เพื่อให้ได้นักการเมืองให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งเป็นการปลุกจิตสำนึกทางการเมืองที่ดีให้กับนักการเมือง

ในภาวการณ์ปัจจุบัน นักการเมืองมีส่วนสำคัญในการบริหารประเทศเป็นอย่างมาก แต่นักการเมืองเหล่านั้น บางคนขาดจิตสำนึกของการเป็นตัวแทนของประชาชน หากมีการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับนักการเมือง และกำหนดให้ผู้ที่จะรับสมัครเลือกตั้งต้องผ่านโรงเรียนแห่ง

นี้ ซึ่งมีหลักสูตรการสอนเน้นในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางรากฐานสำหรับผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง หากหลังจากที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้วไปกระทำผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ก็ให้มีการกำหนดโทษสำหรับผู้ที่ทำให้ผิดเลือกตั้งให้รุนแรงขึ้นกว่าเดิม ทั้งโทษทางการเมืองและโทษทางอาญา เพื่อให้ผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งที่คิดกระทำผิดเลือกตั้งไม่กล้าดำเนินการใด ๆ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้ง

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“...ควรให้นักการเมืองมีการผ่านโรงเรียนนักการเมือง ทุกคนก็เคยผ่านการเรียนในโรงเรียนมาก่อน แต่นักการเมืองยังไม่ผ่านโรงเรียนนักการเมืองที่ดี ยังไม่เคยมี เราได้นักการเมืองที่ไม่มีอุดมการณ์แท้จริงเข้ามาทำหน้าที่ ทำอย่างไรนักการเมืองมีจิตสำนึกที่จะเข้าไปทำหน้าที่ ควรมีบทกำหนดของกฎหมาย กำหนดโทษที่รุนแรง คุณจะเข้ามาเป็นนักการเมือง คุณต้องผ่านตรงนี้ไปก่อน ต้องผ่านการมีจิตสำนึกของการเป็นประชาธิปไตย ส่วนใหญ่อยากจะเข้ามาเป็นนักการเมือง มีเงินหน่อยก็เข้ามา..”

(กต.จังหวัด คนที่ 5 2554: บทสัมภาษณ์)

4.2 แนวทางควบคุมตรวจสอบในการเลือกตั้งท้องถิ่น

4.2.1 ให้ดำเนินการเฝ้าระวังหาข่าว รวมถึงชี้แจงข้อกฎหมายให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งและประชาชน

แนวทางในการควบคุมตรวจสอบในการเลือกตั้งท้องถิ่นของจังหวัดพิจิตรที่สำคัญอีกทางหนึ่งคือ การสร้างเครือข่ายประชาชนเพื่อสอดส่องดูแลในการเลือกตั้งท้องถิ่น แฝงตัวในหมู่ประชาชนในท้องที่ที่มีการเลือกตั้ง เพื่อช่วยในการควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้งอีกทางหนึ่ง อีกทั้งให้ความรู้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ให้ทราบกติกาของการเลือกตั้ง ข้อกำหนด หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อมิให้เกิดการกระทำผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“...แนวทางในการควบคุมตรวจสอบ จะต้องเข้มข้นทุกระดับ ในขณะนี้เราก็อพยายามที่จะแก้ไขให้ดี ในการควบคุม ถึงแม้เป็นปลายเหตุ ก็ต้องทำ เมื่อเราจะแก้ที่พื้นฐานพฤติกรรมในการเลือกตั้งของประชาชนและคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้ ทำอย่างไรให้กติกาที่เรามีขึ้นในระบบของการเลือกตั้งให้มันได้ผล ตั้งแต่มีการเฝ้าระวัง ชี้แจงให้ความรู้ผู้ที่สมัครรับเลือกตั้ง โดยการจัดทำโครงการสมานฉันท์ก่อนการเลือกตั้ง เพื่อให้ทราบกติกาของการเลือกตั้ง ข้อกฎหมาย ชี้แจงให้ทราบถึงสิ่งที่เค้าทำอยู่ว่าควรกระทำในกรอบของกฎหมาย ส่วนประชาชน ก็ต้องดำเนินการสร้างเครือข่ายให้ประชาชน ใช้เครือข่ายประชาชนให้ได้รับทราบ ต้องเป็นหน่วยระวังเฝ้าหาข่าว บางข่าวเป็นไปในทางลับหรือเปิดเผย ให้เค้ารายงานข่าวเข้ามา การออกเป็นคำสั่ง ให้ตำรวจเฝ้าระวังหา

ข่าว ออกตรวจในวันก่อนที่จะมีการเลือกตั้ง และในวันที่มีการเลือกตั้ง ขณะเดียวกันก็ตั้งคณะทำงาน สืบสวนสอบสวนรอไว้ เมื่อมีการร้องเรียนก็สามารถดำเนินการในขั้นตอนต่อไปได้เลย...”

(กต.จังหวัด คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)

“...จัดอาสาสมัครลงพื้นที่ เพื่อแฝงตัวในหมู่ประชาชน เพื่อควบคุมตรวจสอบ การเลือกตั้งนั้น ๆ ว่ามีการซื้อขายเสียงกันหรือไม่ การลงคะแนนเสียงเป็นอย่างไร เมื่อมีอาสาสมัคร ลงไปจะทำให้ผู้กระทำผิดไม่กล้ากระทำผิด เนื่องจากไม่กล้าดำเนินการซื้อเสียงอย่างโจ่งแจ้ง ถือว่า เป็นแนวทางในการควบคุมตรวจสอบได้อีกทางหนึ่ง...”

(อนุกรรมการสืบสวน คนที่ 6 2554: บทสัมภาษณ์)

4.2.2 ให้กรรมการปกครอง (เดิม) กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้ดำเนินการจัดการ เลือกตั้งท้องถิ่น

แต่เดิมการจัดการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของกองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย แต่ในปัจจุบันนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งจากการสัมภาษณ์ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้มีกลุ่มตัวอย่างบางท่านให้ความเห็นใน ลักษณะที่คล้ายคลึงกันว่า ควรให้กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้ง เนื่องจากเป็นการลดขั้นตอนในการปฏิบัติอีกทั้งประหยัดงบประมาณในการจัดให้มีการเลือกตั้งได้

ปรากฏคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ควรให้มีการใช้ระบบเดิม เช่น นายกมาจากสภาฯ ให้เหมือนระดับชาติเลย คือ สภาเลือกนายกฯ ปัจจุบันเลือกโดยตรง คือเลือกมาจากประชาชน ซึ่งระบบเก่ามันดีอยู่แล้ว ซึ่งท่าน อำนางค์ นายกไม่ดี สภาที่ปลดได้ ถ้าสภาไม่ถูกต้อง นายกก็เสนอให้ปลดให้ยุบสภาได้ เดียวนี้ต่าง คนต่างอิสระทำอะไรกันไม่ได้ ต่างคนต่างมา สมาชิกสภามาจากการเลือกตั้ง มาจากเสียงของ ประชาชนเหมือนกัน ถ้าเทศบาลก็แบ่งเป็น 2 เขต ๆ ละ 6 คน สมัยก่อน สภาที่เลือกนายกทีละคน ปัจจุบันประชาชนเลือกนายกคนเดียว แล้วนายกก็มาเลือกรอง เลือกที่ปรึกษา เดียวปลดคนนั้น เลือก คนนี้ กลายเป็นระบบประธานาธิบดี คิดว่าน่าจะใช้ระบบเก่า ซึ่งต่างคนต่างฟังกัน...”

(กต.ท้องถิ่น คนที่ 6 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ใคร ๆ ก็คิดว่าการมี กต.ช่วยในการควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้งให้ดีขึ้น แต่ผม กลับคิดว่าไม่เป็นเช่นนั้น ผมมองว่าเปลืองงบประมาณเสียด้วยซ้ำ มองว่า กต.คือตรายามากกว่า อย่างผมเมื่อมีการเลือกตั้งซ่อม เช่นในตำบลผม เมื่อมีการเลือกตั้ง สมัยก่อนกระทรวงมหาดไทยเป็น ผู้ดำเนินการ เค้าเลือกตั้งซ่อมกันเอง เดียวนี้ตั้งแต่มี กต.มาเราต้องแจ้งไปที่ กต. กต.ก็ต้องสรร

หา กกต.ท้องถิ่นมาอีก 5 คนเพื่อร่วมจัดการเลือกตั้ง แล้วอย่าลืมว่าไม่ใช่ว่าส่งมาอย่างเดียว เราก็ต้องให้ท้องถิ่นจ่ายค่าตอบแทนไปถึงนายอำเภอ หน.ฝ่ายทะเบียน รวมถึงฝ่ายบัตรฯ อย่างน้อยก็คนละ 5,000 บาท แต่ตรงนี้มีระเบียบรองรับนะ เบ็ดเสร็จแล้วเราอาจจะต้องใช้เงินในการเลือกตั้งแต่ละครั้งประมาณ 30,000-40,000 บาท และยังเจ้าหน้าที่อีก เงินที่กล่าวมาใช้จ่ายของท้องถิ่น ในความรู้สึกคิดว่ามันเปลืองงบประมาณ ซึ่งคนที่คัดเลือกเข้ามาทำตรงนี้ ส่วนใหญ่ไม่ได้ช่วยอะไรได้มาก พูดตรง ๆ ก็คือแค่มาเซ็นชื่อ จะหาหรืออะไรก็ตอบไม่ได้ อย่างการเลือกตั้งหนึ่ง เป็นการเลือกตั้ง อบต. กกต.ท้องถิ่น 4 คน ไม่รวมปลัดเนี่ย กกต.จว.พิจิตร กำหนดไว้ว่า ไม่ให้ปลัด อบต.อื่นมาเป็น กกต.ร่วม เป็นปลัดจะมาจัดการเลือกตั้งนายก ซึ่งเป็นเจ้านายคุณไม่ได้ มันไม่ควร แต่เค้าส่ง กกต.แต่ละคนมาให้ผม ไม่สามารถช่วยดำเนินการอะไรได้เลย ปลัดอำเภอ ทนายความ ตำรวจ ครู แล้วทำไมปลัดผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ทำงานด้านท้องถิ่นโดยตรง ไม่สามารถดำเนินการอะไรได้ มองว่าไม่ได้ประโยชน์อะไร ยิ่งยากขึ้น สมัยก่อน กระทรวงมหาดไทยดำเนินการ บัตรก็ไม่ต้องไปขนจาก กทม. สมัยนี้ต้องไปขนเอง ของแค่ 2-3 กล่อง จ่ายค่าเบี้ยเลี้ยง ค่ารถ ค่าใช้จ่ายเยอะ ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งสิ้นเปลืองงบประมาณมาก ค่ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ค่าประชาสัมพันธ์ อีก กกต.อีก ค่าอุปกรณ์การเลือกตั้งอีก เพราะเดี๋ยวนี้ทุกอย่างต้องใช้เงินซื้อหมด บัตรเลือกตั้งก็ยังต้องซื้อ แต่ก่อนกระทรวงมหาดไทยยังทำให้ฟรี ยอมรับว่างบประมาณของผมพออยู่ก็จริง แต่มันเสียโดยใช้เหตุ ใช่ว่าหรือไม่ แต่สิ่งที่พูดไม่ใช่จะไปทำอะไรเค้าได้ สิ่งที่เราสัมผัสเองเราเป็นผู้ปฏิบัติ เรารู้ กกต.เปรียบเสมือนตรายาง เป็นหรือไม่ ก็ในเมื่อ กกต.จว.บอกว่าไปขาว แต่ กกต.กลาง กลับมาเป็นใบแดง แล้วคุณจะให้อำนาจไว้ทำไม คุณจะตั้งเค้ามาทำไม ยังกกต.ท้องถิ่น คนละ 5,000-6,000 บาท หลังเสร็จสิ้นการเลือกตั้ง ผมรายงานว่าการเลือกตั้งเรียบร้อยดี ไม่มีอะไร สุดท้ายก็ไปร้องที่ กกต.จว. อย่างนั้นก็ไม่ต้องมีหรอก กกต.ท้องถิ่น ก็มี กกต.จังหวัด เลย เมื่อเรื่องดังกล่าวดำเนินการสอบสวนจนกระทั่งเสนอส่งไป กกต.กลาง ก็กลับคำวินิจฉัยอีก แล้วจะมีกกต.จังหวัดไว้เพื่ออะไร มันเป็นแบบนี้ เป็นแบบลูกโซ่ ในเมื่ออำนาจในการตัดสินใจมันไม่มี ถ้าจะให้ตำแหน่งต้องให้ดาบด้วย...”

4.2.3 ให้สร้างกติกาในทางการเมืองขึ้นมาใหม่ มีบทลงโทษกับผู้กระทำผิดให้รุนแรงยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันการกระทำผิดเลือกตั้ง

เหตุเพราะกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ได้กำหนดโทษไว้สำหรับผู้กระทำผิดไม่รุนแรง ผู้กระทำผิดไม่เกรงกลัวต่อบทลงโทษ ทำให้คิดค้นพัฒนารูปแบบการทุจริตการเลือกตั้งจากที่เคยเป็น ซึ่งหากมีบทกำหนดโทษที่รุนแรงก็จะยับยั้งการกระทำผิดเลือกตั้งนั้นได้

ปรากฏดังคำสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“...เห็นด้วยกับความคิดที่ว่าเราควรไม่มีการเลือกตั้งไปสัก 4-5 ปี เพื่อทำการปรับปรุงบ้านเมือง แล้วสร้างกติกาขึ้นมาใหม่ ลงโทษให้หนักยิ่งขึ้น มันน่าจะดี ปัจจุบันทำงานยาก ไม่ได้ตั้งใจ กกต. บุคลากรน้อย ทั้งจังหวัดเราจะไปเอาผิดกับใครได้ แนวทางควบคุมตรวจสอบๆ มีระเบียบอยู่แล้ว...”

(กกต.จังหวัด คนที่ 4 2554: บทสัมภาษณ์)

“...ควรกำหนดโทษที่รุนแรงยิ่งขึ้น มีบทกำหนดโทษผู้ที่กระทำผิดเลือกตั้ง เพราะถือว่าเป็นผู้ที่เป็นตัวแทนเข้ามาบริหารบ้านเมือง แต่ไม่เคารพกฎ กติกา ในทางการเมือง ไม่เคารพกฎหมาย ควรมีบทลงโทษที่รุนแรงกว่าโทษปกติ..”

(กกต.ท้องถิ่น คนที่ 4 2554: บทสัมภาษณ์)

4.2.4 ให้มีการจัดตั้งศาลเลือกตั้ง เพื่อพิจารณาคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยตรง

ในกระบวนการพิจารณาความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ปัจจุบันนี้ยังไม่มีศาลเลือกตั้งโดยเฉพาะ ซึ่งหากมีการจัดตั้งศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นการเฉพาะก็จะทำให้การดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นไปในแนวทาง และมาตรฐานเดียวกัน

ปรากฏคำสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“...ในแนวคิดที่ผมเสนอก็คือ น่าจะมีศาลเลือกตั้งโดยตรง ต้องมีกฎหมายกระบวนการต่าง ๆ รองรับ กระบวนการในการพิจารณาคดี การรวบรวมพยานหลักฐาน ที่สามารถนำไปสู่การฟ้องร้อง จนกระทั่งนำไปสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาลเลือกตั้ง ต้องมาอยู่ในกฎหมายเดียวกัน เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ปัจจุบันนี้จะเป็นคนละทิศคนละทาง มันจึงเป็นเรื่องยากต่อการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้...”

(กกต.จังหวัด คนที่ 1 2554: บทสัมภาษณ์)